

**ЗАСТОСУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ІННОВАЦІЙ
В НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ ВИЩОЇ ШКОЛИ**

УДК 371:811.161.2(07)

Лілія Стахів, кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри педагогіки та методики початкової освіти
Василь Стахів, кандидат біологічних наук, доцент кафедри біології та хімії
Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка
Сузанна Волошин, викладач економіки
Вищого професійного училища № 19 м. Дрогобич

**ЗАСТОСУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ІННОВАЦІЙ
В НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ ВИЩОЇ ШКОЛИ**

У статті акцентовано увагу на важливості застосування педагогічних технологій в навчально-виховному процесі вищої школи; запропоновано цікаві форми, методи та методичні прийоми, які доцільно використовувати в навчально-виховному процесі вищої школи. Ними зможуть скористатися студенти педагогічних спеціальностей у своїй майбутній професійній діяльності з метою здійснення ефективності навчально-виховного процесу початкової школи.

Ключові слова: педагогічні інновації, педагогічні технології, ефективність навчально-виховного процесу вищої школи, ефективність навчально-виховного процесу початкової школи.

Лит. 5.

Лилия Стахив, кандидат педагогических наук
доцент кафедры педагогики и методики начального образования
Василий Стахив, кандидат биологических наук, доцент кафедры биологии и химии
Дрогобычского государственного педагогического университета имени Ивана Франко
Сузанна Волошин, преподаватель экономики
Высшего профессионального училища № 19 г. Дрогобыч

**ПРИМЕНЕНИЕ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ ИННОВАЦИЙ
В УЧЕБНО-ВОСПИТАТЕЛЬНОМ ПРОЦЕССЕ ВЫСШЕЙ ШКОЛЫ**

В статье акцентировано внимание на важности применения педагогических технологий в учебно-воспитательном процессе высшей школы; предложены интересные формы, методы и методические приемы, которые целесообразно использовать в учебно-воспитательном процессе высшей школы. Ими смогут воспользоваться студенты педагогических специальностей в своей будущей профессиональной деятельности с целью осуществления эффективности учебно-воспитательного процесса начальной школы.

Ключевые слова: педагогические инновации, педагогические технологии, эффективность учебно-воспитательного процесса высшей школы, эффективность учебно-воспитательного процесса начальной школы.

Lilia Stakhiv, Ph.D. (Pedagogic)
Associate Professor of Pedagogics and Method of Primary Education Department
Basil Stakhiv, Ph.D. (Biology) Associate Professor of Biology and Chemistry Department
Drohobych State Pedagogical University by I. Franko
Suzanna Voloshyn, Teacher in Economy High Vocational School №19 Drohobych

**APPLICATION OF PEDAGOGICAL INNOVATION
IN THE EDUCATIONAL PROCESS OF HIGH SCHOOL**

In the article attention is accented on importance of application of pedagogical technologies in the educational process of high school; interesting forms, methods and methodical receptions which it is expedient to use in the educational process of high school, are offered. The students of pedagogical specialities will be able to take advantage of them in the future professional activity with the purpose of realization of efficiency of educational process of primary school.

Keywords: pedagogical innovations, pedagogical technologies, efficiency of educational-educating process of high school, efficiency of educational-educating process of primary school.

Постановка проблеми. Аналіз стверджувати, що сьогодні потрібно творити нову науково-педагогічної та психолого-школу – школу нового покоління, у якій повинні методичної літератури дозволяє діяти електронно-інформаційні педагогічні

ЗАСТОСУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ІННОВАЦІЙ В НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ ВИЩОЇ ШКОЛИ

технології, впроваджені вчителем нової генерації, вчителем ХХІ ст. У цій школі має здійснюватися особистісно орієнтована педагогічна діяльність [1; 5].

У державному документі “Національна доктрина розвитку освіти України у ХХІ ст.” зазначено, що навчальні заклади мають забезпечувати надання рівних можливостей для дітей і молоді у здобутті якісної освіти. Державна національна програма “Освіта” (Україна ХХІ століття) націлює на впровадження модернізації навчально-виховного процесу, одним із важливих шляхів здійснення якої є застосування нових педагогічних технологій.

Сьогодні найбільш значущою особливістю сучасної системи освіти є співіснування традиційної та інноваційної стратегій організації навчання. Суспільству майбутнього потрібні люди з актуальними знаннями, гнучкістю і критичністю мислення, творчою ініціативою, високим адаптаційним потенціалом [2, 62]. Однак, не менш важливими є висока моральність, особистісна відповідальність, внутрішня свобода, здатність досягати високої мети раціональним шляхом і коректними засобами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Над цією проблемою працює низка сучасних науковців, зокрема І. Дичківська, Н. Гриньова, О. Остапчук, О. Пехота, Г. Селевко та ін.

Цими науковцями зазначено, що, оскільки бути педагогічно грамотним спеціалістом неможливо без вивчення освітніх технологій, учителю середньої загальноосвітньої школи, зокрема початкової, необхідно орієнтуватися у сучасних інноваційних технологіях. Нині створюється нова педагогіка, характерною ознакою якої є інноваційність – здатність до оновлення, відкритість до нового [4, 151]. Тому **метою статті** є висвітлити важливість застосування педагогічних інновацій у навчально-виховному процесі вищої школи і запропонувати цікаві форми та методи навчання студентів під час вивчення педагогічних дисциплін.

Вклад основного матеріалу. Прагнення постійно оптимізувати навчально-виховний процес зумовило появу нових і вдосконалення використовуваних педагогічних технологій, подальший розвиток яких пов'язаний з орієнтацією на реалізацію сучасної концепції освіти й виховання. Суттєвою ознакою сучасних інноваційних процесів у сфері навчання і виховання є їх технологізація – неухильне дотримання змісту і послідовності етапів упровадження нововведень [3, 214].

Важливе місце у здійсненні навчально-

виховного процесу є інтерактивне навчання як спеціальна форма організації пізнавальної діяльності, що має конкретну, передбачувану мету – створити комфортні умови, за яких кожен учень, студент відчуває свою успішність, інтелектуальну спроможність, у якому виступає як суб'єкт, а не об'єкт навчання.

Варто зауважити, що студенти 4 курсу факультету початкової освіти, вивчаючи навчальну дисципліну “Педагогічні технології у початковій школі”, розроблену відповідно до Державного стандарту вищої школи, під час лекційних та семінарських занять мають можливість ознайомлюватися зі змістом, оптимальним поєднанням форм, методів та шляхів їх реалізації як в навчально-виховному процесі вищої школи, так і у своїй майбутній професійній діяльності.

Так, у процесі вивчення цієї дисципліни студенти ознайомлюються із важливою класифікацією педагогічних технологій, укладеною сучасним ученим Г. Селевко, а саме: педагогічною технологією на основі активізації та інтенсифікації діяльності учнів; на основі ефективності управління та організації педагогічним процесом; моделювання і конструювання навчально-виховного процесу у початковій школі на основі використання інноваційних технологій; педагогічною технологією на основі дидактичного удосконалення та реконструювання змісту; на основі особистісної орієнтації педагогічного процесу [5, 7]. Важливе місце у цій класифікації займають інноваційні підходи до застосування частково-предметних педагогічних технологій, зокрема технології розвивального навчання (Л. Виготський, Л. Занков), технології раннього та інтенсивного розвитку навчання грамоти (М. Зайцев), технології розвитку мовлення у початковій школі (Е. Коростельова) тощо. Оскільки усі вони є актуальними, ми пропонуємо розроблені нами цікаві, на наш погляд, форми та методи навчання студентів, які доцільно впроваджувати їх шляхом застосування інтерактивного навчання, зокрема парної та кооперативно-групової форм навчальної діяльності.

Так, під час лекційного заняття з вище названої навчальної дисципліни на тему “Інноваційні підходи до застосування частково-предметних педагогічних технологій”, зокрема під час здійснення актуалізації опорних знань студентів, ми пропонуємо використати інтерактивну вправу “Мікрофон”, під час проведення якої студенти можуть розкрити такі основні поняття та терміни навчальної дисципліни, як “модернізація освіти”, “педагогічна технологія”, “педагогічна

ЗАСТОСУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ІННОВАЦІЙ В НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ ВИЩОЇ ШКОЛИ

майстерність” та ін. У своїх відповідях студентам потрібно зосереджували увагу на сучасних освітніх документах, спрямованих на модернізацію початкової освіти, акцентувати на тих педагогічних технологіях, які вони вивчали протягом семестру та елементи яких вони впроваджували під час педагогічної практики з учнями 2 – 4 класів. З цією метою варто на лекцію запросити і студентів 5 курсу, які в той же час проходять педагогічну практику з учнями 1 класу.

Для проведення такого етапу лекції, як “Повідомлення теми, мети та очікування результатів” можна розробити таблицю із відповідними графами: “Чи актуальною, на вашу думку, є тема лекції”, “Що ви знаєте з цієї теми”, “Назвіть школи, які працюють за інноваційними методиками”, “Що ви очікуєте від сьогоднішньої лекції”. Зауважимо, що таблиця складається з двох частин, першу частину якої студенти повинні заповнити на початку заняття, другу (особливо графу, пов’язану із визначенням відсотка знань щодо цієї теми на початку і вкінці лекції) – на підсумку заняття. Цей вид роботи доцільно, на наш погляд, виконувати в парах.

Варто зазначити, що лекція може бути проведена у формі умовної подорожі до Країни творчості із використанням мультимедійної системи. Так, на мультимедійному проекторі доцільно висвітлювати інформацію про застосування частково-предметних технологій у школах Львівщини та Закарпаття, які працюють за нетрадиційними методиками. Зокрема, можна акцентувати увагу на слайдах із інформацією про школи Львова, а саме: Школу Святої Софії, Школу Марії Чумарної “Тривіта”, Школу “Джерельце”, “Школу радості”. На самостійне опрацювання студентам доречно подати тему, пов’язану із застосуванням “Веселкової технології”, розробленої учителями-новаторами Довжанської СЗШ I – III ступенів Іршавського району, що на Закарпатті.

Особливо, на нашу думку, запам’ятаються студентам слайди, пов’язані із висвітленням інформації про особливості навчально-виховного процесу Школи Святої Софії, яку можна представити на фоні мелодії пісні “Аве Марія”. Цікавою може стати інформація про школу, яка тісно прилягає до стін Святого храму. У контексті продемонстрованих слайдів можна показати ворота цієї школи, квітник на подвір’ї та постать Святої Матері Софії й діточок, які прагнуть пізнавати мудре слово. Особливо зворушливими є слова Святої Софії, викарбувані при вході у цей навчальний заклад:

Коли настане досконале, недосконале зникне.

Тим часом остаються Віра, Надія і Любов, цих трое, але найбільша з них – Любов.

Доцільним стане і музикотерапія, яка примусить студентську молодь задуматися над філософським змістом й наступних слів:

Господи, Ісусе Христе, навчи мене бути мудрим, навчи мене служити Тобі, як Ти цього заслуговуєш: давати і не лічити затрат, боротися і не перейматися пораненнями, важко працювати і не шукати спочинку, трудитися і не шукати винагороди, окрім тієї, щоб знати, що я виконую Твою святу волю.

Умовно подорожуючи старовинними сходами Школи Святої Софії, студенти можуть ознайомитися із правилами учнів школи, орієнтиром із нетрадиційними назвами класів, планом роботи цієї школи, зокрема загальношкільними та родинними святами тощо. Студенти 4 курсу мають змогу осмислити, що в такому закладі не кожен зможе себе зреалізувати, оскільки повинен керуватися високими моральними цінностями, а саме: мати Боже покликання, відкрите для любові серце, мати добру душу і чисте сумління.

Зауважимо, що для переходу від представленої інформації до висловлювання вражень студентів за інноваційною методикою доречно застосувати двохвилинну паузу з метою глибокого переосмислення почутого і побаченого. На моніторі проектора можна висвітлити заздалегідь розроблені запитання та завдання як репродуктивного, так і частково-пошукового характеру, доречно здійснювати міжпредметні зв’язки, застосовувати елементи лекції-діалогу.

Зосереджуємо увагу й на тому, що у процесі проведення лекції вартим уваги є висвітлення питань, пов’язаних із інформацією щодо застосування частково-предметних технологій у Школі Джерельце – Школі “без номера, без букваря, без дзвінка”, яка знаходиться у місті лева на вулиці Академіка Сахарова, 80.

Студентів доцільно ознайомити із цікавою інформацією, пов’язаною із історією створення цієї школи, адже в 30-і рр. XX століття це був будинок Андрія Шептицького, заснований ним як монастир та притулок для дівчат і служниць, і був освячений на свято Непорочного зачаття Пречистої Діви 22 грудня 1929 р. Однак з 1939 р. цей притулок став школою, а з 1996 р. він працює як Львівська середня загальноосвітня школа I ступеня “Джерельце” із поглибленим вивченням англійської мови, що має свій філософський підхід до навчання.

Варто акцентувати увагу студентів й на тому, що цей заклад зараз очолює директор Світлана

ЗАСТОСУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ІННОВАЦІЙ В НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ ВИЩОЇ ШКОЛИ

Мазур. Візитною карткою цієї школи стали “Методика гострого письма” та “Методика від тексту до букви”, із розробками яких студенти мають змогу ознайомитися, оскільки доцільно представити літературу. Студентська молодь також може ознайомитися із розробленою і затвердженою Міністерством освіти та науки України “Програмою з розвитку продуктивного мислення для учнів 1 – 4 класів”, зі змістом предмету “Мислення”, впровадженого учительськими кадрами на стику логіки, математики, мови та психології; особливостями проведення інтегрованих уроків, позакласних заходів тощо.

Студентам доцільно продемонструвати фотографії із творчим колективом вчителів цієї школи, зокрема дідуся Ляночки Гудими – професора Григорія Васяновича, який присвятив прекрасні поетичні рядки цьому навчальному закладу:

*По Божому велінню Андрій його створив,
Й перстом митрополичим добром
благословив.*

*І ось уже століття життя вирує в нім,
Для вчителів та учнів – це справжній
Божий дім.*

А це й справді Божий дім, бо у ньому, здійснюючи навчально-виховний процес, учительський колектив керується словами-настановами А. Шептицького:

*Любіть своїх учнів так, як своїх власних
дітей, бо всі вони Божі діти.*

Зауважимо, що після висвітленої інформації про цю школу студентам можна запропонувати письмово поділитися враженнями у творі “Якби я була учителем Школи “Джерельце” та представити ці враження на наступному семінарському занятті з цієї навчальної дисципліни.

Вартою уваги може стати й інформація, пов’язана із Школою Марії Чумарної, яка на сьогоднішній день знову набрала чинності як Школа “Тривіта”. Студентам можна запропонувати на моніторі комп’ютера звернути увагу на такі завдання-запитання: “Уявіть цей заклад зі середини”, “Уявіть класи, в яких навчаються діти”, “Уявіть учнів та їх обличчя”, “Якою вам уявляється аура цієї школи” та ін.

Цікаві повідомлення, пов’язані із навчальним процесом цієї школи, зібраної з науково-педагогічної літератури та сайтів Інтернету, можуть бути висвітлені у формі доповіді студентами, які можуть демонструвати навчальну літературу, за якою навчаються учні школи “Тривіта” М. Чумарної, а саме: “Мала й велика Україна”, “Цокає годинничок”,

“Тридев’яте царство”, “Золотий Дунай”, “Десять пальчиків у мене”, “Тройдереву” та ін.

Також можна акцентувати увагу і на розробленому українськомовному букварі М. Чумарної, поданому у порівняльному аналізі із галицьким букварем, розробленим викладачами педагогічного факультету, а також з навчально-методичним посібником “Веселі букви” з укладеними казками Л. Стахів, в яких є переплетені ідеї технології формування творчої особистості, що лежать в основі принципів школи-казки “Тривіта” М. Чумарної.

Неординарно із використанням мультимедійної системи можна представити питання, пов’язані зі Школою Радості, заснованою на базі ДНЗ м. Львів, що на вул. Пулюя, 10. Студентам доцільно показати зовнішній вигляд цього закладу, а також меморіальну дошку із портретом засновника цієї школи – відмінника освіти України, директора цього закладу, учителя-новатора Люби Чуби, яка молоддю відійшла у вічність, залишивши неоціненний скарб-слід, пов’язаний із впровадженням нетрадиційних методик.

У площині застосування інформаційних технологій студенти ознайомлюються із програмами, за якими здійснює навчально-виховний процес цей заклад, побудований на засадах особистісно орієнтованого навчання, розроблений за проектом канадсько-української співпраці, а саме у співпраці з громадською організацією “Школа без сліз” та фондом розвитку шкільництва “Софія”. Таким чином, студенти 4 курсу мають змогу поринути у світ навчання та виховання вікової категорії дітей через призму мети, принципів та особливостей роботи цієї школи.

На завершення висвітлення цього питання лекції перед студентами можна поставити одне із нелегких завдань – зробити короткий порівняльний аналіз навчально-виховного процесу проаналізованих навчальних закладів, акцентуючи увагу на особливостях розроблених програм цих закладів, навчально-методичному забезпеченні шкіл, й особливо на тому, що ці заклади є вартими уваги і їх ідеї потрібно вивчати і застосовувати у сучасній початковій школі.

До висвітлення наступних питань доречно залучити гостей, учителів-методистів, провідних спеціалістів у сфері початкової освіти району, міста.

Висновки. Вважаємо, що розроблені форми та методи індивідуальної, колективної, парної, групової та кооперативно-групової діяльності є вартісними, їх можна використовувати в навчально-виховному процесі вищої школи. Студенти, які залучаються до таких форм

ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНИЙ ПІДХІД ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ СУЧАСНОГО ВЧИТЕЛЯ В УМОВАХ МОДЕРНІЗАЦІЇ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ НАВЧАННЯ

діяльності під час проведення лекцій та практичних занять, є добре обізнані із технологіями навчання. Тому вони зуміють активно впроваджувати ці ідеї у своїй майбутній професійній діяльності і стати справжніми учителями-новаторами, учителями-творцями, учителями-майстрами своєї справи.

1. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: навчальний посібник / І.М. Дичківська. – К.: Академвидав, 2004. – 352 с.

2. Карпенчук С., Новоселецький М. Від “школи майбутнього” до школи сучасного // Рідна школа. – 2002. – № 11. – С. 62 – 65.

3. Освітні технології: Навчально-методичний посібник / О.М. Пехота, А.З. Кіктенко, О.М. Любарська та ін. – К.: А.С.К., 2004. – С. 197 – 214.

4. Остапчук О. Інноваційний розвиток педагогічних систем в умовах модернізації освіти / О. Остапчук // Директор школи. – 2003. – № 5 – 6. – С. 149 – 153.

5. Селевко Г.К. Энциклопедия образовательных технологий. – М.: НИИ школьных технологий, 2006. – Т. 1. – С. 7 – 16.

Стаття надійшла до редакції 17.06.2014

УДК 378.14:37.011.31:371.27

Ірина Садова, кандидат психологічних наук,
доцент кафедри педагогіки та методики початкової освіти
Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка

ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНИЙ ПІДХІД ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ СУЧАСНОГО ВЧИТЕЛЯ В УМОВАХ МОДЕРНІЗАЦІЇ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ НАВЧАННЯ

У статті досліджено особистісно орієнтований підхід у підготовці вчителя початкової школи як чинник удосконалення кредитно-модульної системи навчання. Визначено вплив особистісно орієнтованих технологій на розвиток потенціалу студента під час вивчення дисципліни “Теорія виховання”. У центрі технологій проблемно-пошукові та творчі методи організації навчальної взаємодії викладача та студента.

Ключові слова: особистісно орієнтоване навчання, майбутній учитель, технологія, кредитно-модульна система, початкова школа.

Лит. 6.

Ірина Садовая, кандидат психологических наук,
доцент кафедры педагогики и методики начального образования
Дрогобычского государственного педагогического университета имени Ивана Франко

ЛИЧНОСТНО ОРИЕНТИРОВАННЫЙ ПОДХОД К ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКЕ СОВРЕМЕННОГО УЧИТЕЛЯ В УСЛОВИЯХ МОДЕРНИЗАЦИИ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЙ СИСТЕМЕ ОБУЧЕНИЯ

В статье исследован личностно ориентированный подход к подготовке учителя начальной школы как фактор совершенствования кредитно-модульной системы обучения. Определено влияние личностно ориентированных технологий на развитие потенциала студента при изучении дисциплины “Теория воспитания”. В центре технологий проблемно-поисковые и творческие методы организации учебного взаимодействия преподавателя и студента.

Ключевые слова: личностно ориентированное обучение, будущий учитель, технология, кредитно-модульная система, начальная школа.

Iryna Sadova, Ph.D (Psychology), Docent of Pedagogic and Methods of Primary Education
Drohobych State Pedagogical University by Ivan Franko

LEARNER CENTERED APPROACH TO TRAINING MODERN TEACHER IN THE MODERNIZATION CREDIT AND MODULE SYSTEM OF TRAINING

In the article the student-centered approach to prepare elementary school teacher as a factor in improving the credit-module system. The influence of personality oriented technologies to the development potential of students while learning discipline “Theory of education”. At the heart of the problem of technology and research and creative methods of learning interaction of teacher and student.

Keywords: learner focused education, future teacher, technology, credit and module system, primary school.

Постановка проблеми. Успіх підготовки освічених фахівців у вищій школі залежить від багатьох факторів, одним з яких є особистісно орієнтоване навчання. На законодавчому рівні нові підходи до професійної підготовки майбутніх освітян знайшли